

1. Tutkimuksen nimi, luonne ja kesto

Tutkimuksen nimi: Arkisuomien kielitietoisuudet ja muutos

- Kertatutkimus
 Seurantatutkimus

Tutkimuksen kestoaika: Aineistoja kerätään [pvm, vuosi 2024]. Aineistot arkistoidaan pysyvästi Kielipankkiin/Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon anonymisoituina/pseudonymisoituina siten, ettei osallistujaa voi aineistosta tunnistaa.

Henkilötietojen käsittelyaika: Niiltä osin kun aineistoa ei jaeta avoimeen tutkimuskäyttöön, käsittelyaika jatkuu kunnes hankkeen tutkimukset on julkaistu.

2. Rekisterinpitäjä (valitse yksi)

- Tutkimus tehdään työsuhteessa Tampereen yliopistona toimivaan Tampereen korkeakoulusäätiöön, jolloin rekisterinpitäjä on Tampereen korkeakoulusäätiö.

Tampereen korkeakoulusäätiö sr
33014 Tampereen yliopisto
Kalevantie 4, 33100 Tampere
Y-tunnus 2844561-8

3. Yhteyshenkilö tutkimusrekisteriä koskevissa asioissa

Nimi Johanna Vaattovaara
Osoite Pääskylahdentie 6 C 20, 00850 Helsinki
Puhelinnumero 050 437 7056
Sähköpostiosoite johanna.vaattovaara@tuni.fi

4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot (ei opiskelijatutkimuksessa)

dpo@tuni.fi

5. Tutkimuksen vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Nimi Johanna Vaattovaara
Osoite Kalevantie 4, 33014 Tampereen yliopisto
Puhelinnumero 050 437 7056
Sähköpostiosoite johanna.vaattovaara@tuni.fi

6. Tutkimuksen suorittajat

Tampereen yliopisto, Arkisuomien kielitietoisuudet ja muutos -tutkimushankkeen jäsenet, hankkeen organisoimien tutkivien oppimisympäristöjen osallistujat sekä mahdolliset hankkeen rekrytoimat opiskelijat ja tutkimusryhmän nimeämät muut tutkijat.

7. Tutkimusrekisterin tietosisältö

Aineisto sisältää seuraavia henkilötietoja: [TYÖPAKETTI 1]: Asuinkunta, äidinkieli (monivalinta: suomi/ruotsi/muu), syntymävuosi, sukupuoli. [TYÖPAKETTI 2] Osallistujien ääni, kuva, syntymävuosi, sukupuoli, asuinkunta sekä osallistujien esiin tuomat muut mahdolliset suorat ja epäsuorat tunnistetiedot. Etu- ja sukunimi sekä sähköpostiosoite ja/tai puhelinnumero kerätään suostumuslomakkeilla. Osallistujan etunimi tai etu- ja sukunimi tuodaan aineistojen yhteydessä ilmi vain siltä osin, kuin osallistujien (kanssatutkijoiden) kanssa on erikseen sovittu (suostumuslomake). Nimi ja yhteystiedot (puhelinnumero, sähköposti) säilytetään erillään tutkimusaineistosta. Yhteystiedot eivät tule osaksi tutkimusaineistoa, vaan niitä säilytetään tietoturvallisella palvelimella Tampereen yliopistossa. Näihin tietoihin on pääsy ainoastaan hankkeen tutkijoilla ja hanketta koordinoivilla henkilöillä, tutkimusryhmän johtajalla sekä tulevaisuudessa mahdollisesta seuranta projektista vastaavalla tutkijalla.

8. Henkilötietojen tietolähteet

Osallistujien itse antamat tiedot

9. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on tieteellinen tutkimus, joka liittyy kielitieteeseen, kieliteknologiaan ja kielenopetukseen sekä kulttuuritutkimukseen. Tutkimus on osa Arkisuumien kielitietoisuudet ja muutos -hanketta. Hanke tutkii suomen kieltä käyttävien kielitietoisuutta osin uusien osallistavien menetelmin, ja samalla kielitietoisuus- ja asennetutkimuksen käyttökelpoisuutta kielenmuutoskehityksen tutkimisessa. Hankkeessa kerätään (osin osallistujien kanssa yhdessä) määrällisesti ja/tai laadullisesti analysoitavia aineistoja. Perinteisempää keruutapaa edustaa anonymisti vastattava kyselytutkimus (työpaketti 1), osallistavia menetelmiä tutkivissa oppimisympäristöissä tuotettavat erilaiset osallistujien kanssa suunniteltavat tekstiaineistot, mahdolliset piirroset, sekä keskustelu- ja haastattelulähteet. Näiden aineistojen avulla kehitetään osallistujalähtöistä kielikäsitystutkimusta. Hanke edustaa sosiolingvististä tutkimusalaa ja kytkeytyy aiempiin tutkimuskerrostumiin suomen kielen variaatiosta ja käytöstä eri puolilla Suomea. Tutkimukseen osallistujat voivat olla äidinkieltään suomenkielisiä tai suomea toisena kielenä käyttäviä. Olennaisia taustamuuttujia (aiempien sosiolingvististen tutkimuksen tapaan) ovat osallistujan ikä, koulutus, ammatti ja asuinhistoria, ja siksi niitä koskevien tietojen kerääminen on perusteltua. Ääni- ja videotallenteita analysoidaan sosiolingvististen tutkimusmenetelmien mukaan, esimerkiksi vuoro vaikutuksen tutkimuksessa tällainen materiaali on välttämätöntä. Yksilöiden taustatiedot (ilman esimerkiksi tarkkaa osoitetta, henkilötunnusta ja koko nimeä) ovat tarpeen korpuksen rakentamisessa ja kuuluvat sosiolingvistiseen kysymyksenasetteluun.

10. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste: *EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 6 kohta 1 sekä tietosuojalaki 4 §:*

- Yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö
 - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
 - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
- Rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen

Mikä oikeutettu etu on kyseessä: Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.

Muu, mikä: Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.

11. Arkaluonteiset henkilötiedot (erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot ja rikostiedot)

- Tutkimuksessa ei käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja
- Tutkimuksessa käsitellään seuraavia arkaluonteisia henkilötietoja:
- Rotu tai etninen alkuperä
 - Poliittiset mielipiteet
 - Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
 - Ammattiliiton jäsenyys
 - Geneettiset tiedot
 - Biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
 - Terveystiedot
 - Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Tutkimuksessa käsitellään rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja:

- Ei
- Kyllä

Arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artiklat 9 (erityiset henkilötietoryhmät) ja 10 (rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvät tiedot) sekä tietosuojalaki 6 ja 7 §:t

- Rekisteröidyn suostumus
- Käsittely koskee henkilötietoja, jotka rekisteröity on nimenomaisesti saattanut julkisiksi;
- Yleistä etua koskeva tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi tai julkisen vallan käyttö
- Käsittely on tarpeen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten

12. Jos kyseessä on yhteistyöhanke: Yhteistyöhankkeena tehtävän tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tampereen yliopistossa toimivat tutkijat vastaavat sovittavilta osin yhteistyössä osallistujien (kanssatutkijoiden) kanssa osatutkimusten organisoinnista, toteutuksesta ja sisällöistä. Tampereen yliopiston tutkijat ja tarvittavissa määrin kanssatutkijat käsittelevät yhdessä koottuja aineistoja eli videoita, äänitallenteita, yhteys- ja taustatietoja. Kanssatutkijoita sisältävissä osatutkimuksissa henkilötietoja siltä osin kuin ne liittyvät koulutukseen osallistumiseen voivat käsitellä koulutusorganisaatiot. Työpaketin 2 osatutkimuksessa Helsingin kaupungin työväenopisto tarjoaa kurssitilan, tallennusvälineitä ja avustaa tallentamisessa tarkemmin sovittavilla tavoilla.

Kaikki tähän tutkimushankkeeseen liittyvät pyynnöt (mukaan lukien tietosuoja-asetuksen III luvussa tarkoitettujen rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä koskevat pyynnöt) toimitetaan hankkeen johtajalle: johanna.vaattovaara@tuni.fi, 050 437 7056.

13. Henkilötietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Henkilötietoja siirretään tai luovutetaan säännönmukaisesti tutkimusryhmän ulkopuolelle.

Aineistot arkistoidaan mahdollisilta osin Kielipankkiin tai Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon, joissa ne ovat luvanvaraisessa tutkimuskäytössä vain rekisteröityneille asiakkaille, jotka sitoutuvat noudattamaan aineiston käyttöehtoja. Arkistoitaviin aineistoihin jätetään vain ne tunnistetiedot, jotka ovat tarpeellisia aineiston sisällön ymmärtämiseksi. Kirjoitetussa muodossa olevasta aineistosta poistetaan esim. henkilönimet, paitsi osallistujan etunimi, jos hän on antanut luvan käyttää sitä. Ääni- tai videomuotoista aineistoa ei kuitenkaan ole mahdollista käsitellä tunnisteettomaksi niin, että se säilyisi tutkimuksen kannalta käyttökelpoisena. Mikäli aineistoa annetaan tutkimusryhmän ulkopuolisille litteroitavaksi tai tutkimusaineistoksi ennen kuin se on käytettävissä Kielipankissa, aineistoa käsittelevien kanssa tehdään salassapitosopimus ja heitä opastetaan aineiston asianmukaisessa ja tietoturvalisessa käytössä.

14. Henkilötietojen siirto tai luovuttaminen EU:n/ETA-alueen ulkopuolelle

Siirretäänkö rekisterin tietoja kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle:

Ei

Kyllä, mihin: Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.

Kuvaus käytettävistä suojoimista: Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.

15. Automatisoitu päätöksenteko

Automaattisia päätöksiä ei tehdä.

16. Rekisterin suojauksen periaatteet

Manuaalisen aineiston (esim. paperiaineisto) suojaaminen:

- Lukitussa tilassa
- Lukitussa kaapissa
- Muuten, miten: Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.

Digitaalisen aineiston suojaaminen (esim. tietojärjestelmät ja laitteet):

- käyttäjätunnus
- salasana
- kaksivaiheinen käyttäjän tunnistus (MFA)
- pääsynhallinta verkko-osoitteiden avulla (IP-osoitteet)
- käytön rekisteröinti (lokitietojen kerääminen)
- kulunvalvonta
- muu, mikä:

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa (milloin mahdollista)
- Aineisto on pseudonymisoitu
- Audio- ja videoaineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle): ääntä tai videomateriaalia ei voi pseudonymisoida

Tietojen suojaus tietojen siirroissa:

- tiedonsiirron salaus (kuvaile miten): Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.
- tiedoston salaus (kuvaile miten): Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.
- muu, mikä: Tiedostoja tutkimuksen osapuolille lähetetään Funet-aineistonsiirtopalvelun ja muiden tietoturvallisten palvelujen välityksellä.

17. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusrekisteri hävitetään
- Tutkimusrekisteri arkistoidaan anonymisoituna ilman tunnistetietoja
- Tutkimusrekisteri arkistoidaan tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa: Neuvotellaan aineiston arkistoinnista soveltuvilta osin Fin-Clarin Kielipankin sekä Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston kanssa; aineistot arkistoidaan pysyvästi jatkotutkimusta varten.

18. Rekisteröidyn oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Rekisteröidyillä on, ellei tietosuojalainsäädännöstä muuta johdu:

- Tietojen tarkastusoikeus (oikeus saada pääsy henkilötietoihin)
 - o Rekisteröidyllä on oikeus tietää, käsitelläänkö hänen henkilötietojaan vai ei, ja mitä henkilötietoja hänestä on tallennettu.
- Oikeus tietojen oikaisemiseen
 - o Rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että häntä koskevat virheelliset, epätarkat tai puutteelliset henkilötiedot oikaistaan tai täydennetään ilman aiheetonta viivytystä. Lisäksi henkilöllä on oikeus vaatia, että tarpeettomat henkilötiedot poistetaan.
- Oikeus tietojen poistamiseen
 - o Rekisteröidyllä on poikkeustapauksissa oikeus saada henkilötietonsa kokonaan poistettua rekisterinpitäjän rekistereistä (oikeus tulla unohdetuksi).
- Oikeus käsittelyn rajoittamiseen
 - o Rekisteröidyllä on tietyissä tilanteissa oikeus pyytää henkilötietojensa käsittelyn rajoittamista siksi aikaa, kunnes hänen tietonsa on asianmukaisesti tarkistettu ja korjattu tai täydennetty.
- Vastustamisoikeus
 - o Henkilöllä on tietyissä tilanteissa oikeus henkilökohtaiseen, erityiseen tilanteeseensa perustuen milloin tahansa vastustaa henkilötietojensa käsittelyä.
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
 - o Rekisteröidyllä on tietyissä tilanteissa oikeus saada häntä koskevat henkilötiedot, jotka hän on toimittanut rekisterinpitäjälle, jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää tiedot toiselle rekisterinpitäjälle.
- Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle
 - o Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkansa sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, jos hän katsoo, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Rekisteröidyllä on lisäksi oikeus käyttää hallinnollisia muutoksenhakukeinoja sekä muita oikeussuojakeinoja.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

Rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä koskevissa pyynnöissä noudatetaan rekisterinpitäjän tietopyyntöprosessia.